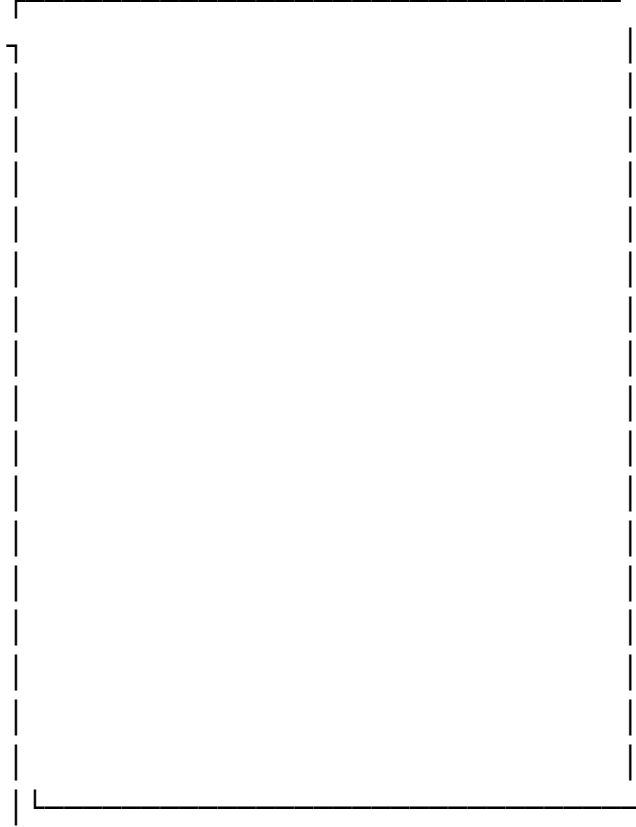

LLIBRE DEL POEMA NU

Josep Planaspachs

F O N A M E N T S

El poema nu - I

El poema nu - II

No em fa por la blancúria del paper
quan s'acosta el moment de reflectir
la vida imaginable. Certament,
tots som miratges nus d'un altre espai
que reuiu dols viscuts. Costa poc témer
el naufragi del seny: de bon matí
bastim taüts amb mots incongruents.
Tots els versos naixents són assassins,
metralladores del polit, payoutat
paper net amb tinta irreal... Rebels.

Només deu ratlles, i el poema viu.

Sol, el poeta a jóc

Soprèn el coratge del naufrag
aferrat al càstig dels mots
dins aquesta sàvia estructura
on s'amaguen les urpes
i sanglots de la por.

Desterrat, amb el cos nafrat
i encara viu en el record
l'enyor de la cega incertesa,
els versos reordena
amb un dogal al coll.

Naufrag enmig de grisa cambra,
desapareixen els grillons,
es fonen els murs, la feblesa
esdevindrà nuesa:
sol, el poeta a jóc.

Arquitectura dels vint-i-un

¿És provatura
o potser un eixam
incontrolat de mots
tot el que ara es configura
com pentagrama sense pauta
on tots els versos -fins els nous- fan
i ressusciten la tèbia estructura?

Des de tots angles la llei assegura
que qualsevol mot és ponderable.
Amb romanes imaginàries
pesarem el vers, mesura
li donarem malgrat
no assolim estable
arquitectura.

Per la natura
farem de comptables:
arranjarem els mots
i els descansarem amb grues
perquè pengin de tots els arbres.
Serà un bon renou per als paisatges.

Tot poema és de sempre una aventura.

Neteja

Atrafagadament em persegueixo
dins mi mateix, com si fos una cursa
la recerca del mot. Emmalaltit,
un munt de sons palatals confegeixo
i, com infant davant pissarra nua
amb el plomer penjant del coll, destrio
els mots i els sacrifico -vibrants, líquids,
espernegant encara- mentre fora
rememoren l'adàgio d'Albinoni
uns pardals que signen, badocs, el crim.

Laboratori

Visquérem dies de trèmula angoixa.
Cercant la química de la agonia
vam obrir tots els mots de bat a bat.
Qui sap si els savis sabran explicar
totes aquelles tardes hivernals
que soterràrem al laboratori
mentre a fora el temps reia, reia i reia.

Nigromants i alquimistes d'envelat,
mesuràvem l'essència de cançons,
potingues, filtres, beuratges de mots.
Orbs i somiant el final del somni,
tots dos, poema, cavalcàvem junts
mentre escoltàvem la sínia del temps
que fora reia i reia sens descans.

Verb únic

Fa poc deturàvem el pas del temps
com si fos un verí l'amagatall
dels records a la fosca. Així es desfà
tota la incertitud d'aquelles hores.

Trasbalsàvem fronteres i les volves
incertes de l'ahir ja eren passat.
Soterràvem malures i el bon guaita
assenyalava al naufrag el camí.

Enfonsàvem vaixells al fons del pou
de les paraules mortes... I sagnà
el verb únic, botxí de les paraules.
I rodolà la roda altra vegada.

E S T A T G E S

Història

És ben nostre el reialme de la por.
L'hem fet tots plegats amb els mots sobrers,
enrajolant paraules com si fossin
les joguinetes d'un aparador.
El negoci és a prop: marxants del nom
-del teu o d'altri- faran bon agost.

Primerament era el crit, un bram pur.
Després els segles -i les seves nits-
hi afegiren sons, rimes i conjurs
màgics a gratcient dels demiürgs.
Per fi, el nucli de l'home es colgà
sota paraules folles, afamat.

Crearen la cançó, i la balada
els perbecà com a símbol el tro.
Rebutjada la passió, la idea
esdevingué el nou càntic, la promesa
que amb el pas de bells llostres es fondria
donant nova força vital al signe.

Ara destriarem temps de foscor
tot cercant cavallers, follies noves.
Els símbols morts, despenjarem el vers,
vora el foc farem brou de frases fetes
i ens menjarem les idees, els signes,
fins i tot el salpebre del bon viure.

I restaran només paraules nues.

Raó del poema

Volíem allargar
amb paraules l'instant
dels nostres somnis.

Maldàvem per ungir
les solitàries nits
amb sacres olis.

Era nostra la lluita
i cercàvem corrués
de grisos mots.

En apropar-se el neci
li engegàvem el vers
a borbollons.

Sota el bagul dels pares
volíem soterrar
les ignomínies.

Tu mateix, el poema,
no ets res sense la terra
que et pren la mida.

L'esclat del pensament
des de sempre i per sempre
et ressuscita.

Perquè en escriure't sé
que ja no seràs meu
al cap del dia.

Imatge

Si cal que miri una estona la imatge,
que sigui amb els ulls clucs i de gairell.
Ni boires ni estels ni endreçats paisatges.
Sols la imatge desèrtica, erma, nua.
Com un àrid hiat o una paraula
afegida al taüt dels immortals.
Ara doneu-me la imatge: la vull
per soterrar-la dins del vostre cos.
(No us calen quincalles ni objectes d'or
si només voleu socarrim de mots.)

Paisatge estrafet

No hi ha temps de lleure.
Tot aquest instant
reviu i es desfà
com polsina a l'era.
El vent del serrat
la paraula crema
i el solc de la terra
es fon al bancal.
Amb versos perduts
que refan la nit,
l'instant és curull
de moments marcits.
Com taques dins l'ull,
paisatges de crits.

Poema coix

Fuirem l'angoixa
d'escriure el nou vers
amb la ploma morta
i càntics altius;
podrir-nos endins
no inventant paraules:
els mots són com són.
Sortosament clares,
les fonts de l'atzar
s'obren bat a bat:
podríem guarnir
carrers i quaderns
amb ratlles i crits,
fer-nos saberuts
i esquinçar rialles
amb pressa de cec,
destriar paraules
fins que arribi el temps
joiós de fer el vers.

I a frec de paper,
l'instant s'eternitza
miserablement:
al poema coix
li manca un mot.

Interludi: cançoneta del vers inoportú

Agermanats per la nit
que defora a tots ignora,
t'apropares i em vas dir:
sóc un vers encara nu
que necessita un vestit.

A un vers tot nu i sense tomba,
no el podia pas vestir,
passerell, ni amb una coma.
Llavors em vaig adonar
que el vers era la meva ombra.

Nu arribes, nu te'n vas.
Ens quedarem a les fosques,
ens besarem dues mans:
la teva serà la meva,
i la de tots dos, l'instant.

Combinacions

Tinc pressa per morir i encara es d'hora.

Davant meu, un paisatge incert recorda
tots -tret de mi mateix- la incertitud
de l'espera, car som un pou nafrat
de quatre parets intangibles, sostres
imaginàries i aigües il·lusòries.

Tot és il·lusió i mai nosaltres
no podem assolir del vers la màgia,
de l'instant un sumari aclariment
del perquè són eternes les paraules.

I som contents amb raons esquifides:
la idea, la inspiració, el signe.
Els llibres, plens de combinacions
de mots, escampen arreu els conceptes
i altres somnis, però ningú no sap
què és el mot o perquè m'encastello
i esbrino tot allò que és impossible
d'entendre: el mot i la seva essència.

No tinc encara pressa per morir,
si més no fins que el mot se m'ennuegui
ben endins d'aquest cos riscós... Rebel.

T E U L A D A

Destinació

M'ho heu de dir ben clar i a cau d'orella.
Parleu-me de les vostres coses com
si fos aquell amic que mai no heu conegut,
o bé l'home o la dona que mateu sens voler
dins el somni. Podeu parlar-me com
si fos l'amic i dir-me tots els crims mai que hàgiu
desitjat. I el secret us guardaré,
perquè, al cap i a la fi, vosaltres sou
com el mirall on s'amaga el meu vers.

Silenci del vers

Les parpelles es clouen quan despunta
la claredat del dia nou, minvat
a penes per la feble arquitectura
del mot àvid de foc, empenyorat.

Potser un dia sortós, no gaire lluny,
en obrir-se de bat a bat el món
sabré conèixer la morositat
del pas a pas amb què basteixo els mots.

És dur ressuscitar paraules noves
damunt taüts immòbils de silenci.

Relació

Només es pot escriure una vegada,
cada poema. O llegir-lo, que és
si fa no fa el mateix. És el poema
qui destria l'instant i el creador.
Nosaltres som els oïdors, dianes,
car ell té vida pròpia i fa burla
del temps. És el poema qui en tu es fixa,
germina i dins teu creix. Jo sol l'ajudo
perquè ens apropi, de lluny, a tots dos.

Després, altre cop tot de nou comença.

Cova

Perderem el somriure, estrafets,
prop de la balma on ara soterrem
el silenci enutjós i ens fem el mort
sense gosar de moure les parpelles.
Serà un instant meravellós, dilecte.
Dins de la cova es fondran tots els versos
altius i, en sortir, foradarem
l'aire perdut amb esclats de rialles.
Tot tornarà a viure i farem camí
apressadament. Fins que un altre cop
ens entristeixi el batec mut de l'aire
i ens endoli el silenci de la nit.

Adreça

Si em perdés,
cerqueu-me sota d'un om,
però lluny
de paisatges i tempestes.
A recer
del vent, com un rodamón
amb l'angúnia pintada al rostre.

Anireu
cercant l'alè del poeta
com qui busca
l'or dins l'amagatall d'altri.
Trobareu
sols un cos mort i una esquela
on podreu llegir-hi clar

un sol mot:
el nom vostre.

Resultats

Aquí l'instant s'ha deturat, car és
arribat el moment d'entaforar
el rou i decidir-se, mentre el temps,
poruc de mena, fuig com sempre ha fet.

Al capdavall, mai no es perfà la història
a gust de morts i de vius. Naixeran
altra vegada, a bastament, els somnis,
però potser ja no sabrem si el vers
vol o no vol entotsolir-se i fer
aurores i dimonis o morir
negat, encara cec i mut, dins boires
fingides. Tampoc no ho sabré jo mai:
ni jo, ni tu, ni ell, ni tots nosaltres.

No cal atribolar-s'hi. Fet i fet,
tot és tan senzill que fan nosa els mots.

El poema neix quan l'instant perdura.

Sense mida encara, també els infants
ho saben: el temps tot ho justifica.

El poema nu - III

En acabar el poema, haureu de fer
un esforç i esborrar-hi mentalment
totes les lletres, qualsevol idea:
deixar-lo nu, com si fos galerada
dels vostres, profundíssims pensaments.

Heu de ser furtadors de mots, pirates
del nu paper, heu d'esterilitzar
amb les vostres paraules el cendrot
que romandrà, després, com a caliu.

Només així entendreu la màgia innata
del mot: quan tot mot sigui el vostre mot.

Mireu ara el poema, despullat,
quiti de tot servei i malaltia.
Vestiu-lo tal com us plagui: vosaltres
sou, versemblantment, els millors versaires.

I amb el poema buit de versos, ple
dels vostres -ja de tots- no us farà por
del paper la blancúria quan s'acosti
l'instant de reflectir-vos dins de mi
i escriure, junts, la vida imaginable.

La Pamera - Cinctorres
5/25-VIII-1992

LLIBRE DEL POEMA NU**FONAMENTS**

El poema nu - I
El poema nu - II
Sol, el poeta a joc
Arquitectura dels vint-i-un
Neteja
Laboratori
Verb únic

ESTATGES

Història
Raó del poema
Imatge
Paisatge estrafet
Poema coix
Interludi: cançoneta del vers inoportú
Combinacions

TEULADA

Destinació
Silenci del vers
Relació
Cova
Adreça
Resultats
El poema nu - III
